

ПОД- СЕКЦІЯ 6. Теорія, практика і методи обучения.

**Куликова Людмила Анатоліївна,
Тарасенко Тетяна Володимирівна,**

Ткач Марина Валеріївна,
викладачі кафедри англійської філології
та методики викладання англійської мови,
Мелітопольський державний педагогічний
університет
ім. Богдана Хмельницького, Україна

ВИКОРИСТАННЯ КЕЙС-ТЕХНОЛОГІЙ НА ЗАНЯТТЯХ

Анотація: У статті розкривається інноваційний метод кейсу як ефективної методики викладання. Подається визначення методу, його характеристика і послідовність проведення заняття по методу кейса. Робиться висновок, що результатом діяльності за кейс-технологіями є не тільки отримання знань, а й формування навичок навчальної роботи.

Ключові слова: ситуативна методика, технологія кейс-стаді, комунікативна компетенція, мовленнєва компетенція.

Keywords: situational technique, case study technology, communicative competence, speech competence.

Ситуативна методика в останні роки стає однією з ефективних методик викладання не тільки у вищих навчальних закладах і семінарах з підвищення кваліфікації працівників різних сфер, але й в загальноосвітніх установах. Використання ситуативної методики дозволяє студентам проявляти й удосконалювати навички навчальної роботи, застосовувати на практиці теоретичний матеріал, крім того, даний метод дозволяє побачити неоднозначність вирішення проблем у реальному житті. Ситуативну методику навчання часто називають кейс-методом.

Сьогодні метод кейс-стаді (case-study) завоював провідні позиції в навчанні, активно використовується в зарубіжній практиці бізнес-освіти і вважається одним з найефективніших способів навчання студентів навичкам вирішення типових проблем.

Метод був вперше застосований в Школі бізнесу Гарвардського університету в 1924 році. Слухачам давався опис певної ситуації для того, щоб ознайомитися з проблемою і знайти самостійно та в ході колективного обговорення рішення.

Кейс-метод широко використовується в бізнес-навчанні у всьому світі і продовжує завойовувати нових прихильників. З 50-х років ХХ століття бізнес-кейси набувають поширення в Західній Європі, бізнес-школи якої приймають участь не тільки у викладанні, а й у написанні таких кейсів.

У нашій країні з кінця 90-х років використовуються перекладні (західні) кейси. З початку 2000-х років інтерес до кейс-методу зростає і кейси широко використовуються в викладанні природничих, технічних і гуманітарних дисциплін. Деякі науковці заперечують таку доцільність, мотивуючи тим, що студент не здатний працювати, застосовуючи декілька видів навчальної діяльності одночасно чи працюючи одночасно з

цілим пакетом навчальних матеріалів. Інші стверджують протилежне. Думки розділилися. Тому ми й поставили за мету довести доцільність даного методу.

Метою даної статті є розгляд переваг використання кейс-технологій, визначення послідовності проведення заняття по методу кейса та його етапів, формулювання навичок, які розвиває ситуативна методика кейсів.

Технологія кейс-стаді – інноваційний метод, що допомагає не тільки урізноманітнити проведення занять, але і дозволяє студентам вийти на якісно новий тип мислення і формування особистості. Він дозволяє розвинути універсальні навчальні дії, без яких сучасні фахівці не можуть обійтися. Використання технологій кейс-стаді, де студенти спілкуються в парах або групах, не лише дозволяє зробити заняття більш різноманітними, але й дає можливість студентам проявити мовленнєву самостійність, реалізувати комунікативні вміння та мовленнєві навички. Вони можуть коригувати висловлювання своїх співрозмовників, навіть якщо викладач не дає такого завдання. Учасники дискусії можуть виконувати різноманітні ролі, при цьому їхнім завданням стоїть вирішення проблемної ситуації. Серії проблемних завдань відкривають можливості використання іноземної мови для повсякденного спілкування та вирішення завдань. Забезпечуючи формування відповідних видів мовленнєвої діяльності, вони допомагають реалізувати основну функцію вивчення іноземної мови у ВНЗ – формування у студентів професійної комунікативної компетенції.

Створюючи проблемні ситуації, викладач слідкує, щоб завдання відповідали рівню наявних знань та інтелектуальних можливостей студентів, не були стереотипними, відображали реальні ситуації професійної діяльності, подавали проблему під несподіваним кутом зору, а також були пов'язані з темою заняття, текстом, який вони читали, граматику, яку вони опрацьовували. Виконуючи такі завдання, студенти можуть осмислити інформацію, активізувати лексичний і граматичний матеріал.

Мета методу кейс-стаді – поставити студентів у таку ситуацію, за якої їм необхідно приймати рішення. Наголос робиться на самостійному навчанні студентів на основі колективних зусиль. При цьому роль викладача зводиться до спостереження й управління дискусією студентів.

Метод навчання, який базується на використанні кейс-технологій має наступні переваги:

- сприяє активному засвоєнню знань і певного обсягу інформації, яка використовується в практичних цілях;

- розвиває аналітичні і творчі навички в процесі підготовки до презентації матеріалу;

- навчає досвіду вислуховувати співрозмовників, підтримувати дискусію в межах теми, переконувати в правильності своєї точки зору;

- вдосконалює навички комунікації.

Послідовність проведення заняття по методу кейса:

- 1) самостійне ознайомлення студента зі змістом кейса;

- 2) опитування по розумінню змісту кейса без детального обговорення;

- 3) розподіл студентів по групах в кількості 4-6 чоловік, різних за рівнем підготовки;

- 4) організація обговорення змісту кейса в мікрогрупах з аналізом і виявленням всіх ситуацій і проблем;

5) презентація усіма членами мікрогрупи в усній, графічній формі чи із застосування комп'ютерних технологій;

6) презентація рішень груп;

7) організація загальної дискусії і обговорення отриманих рішень;

8) узагальнення отриманих результатів та набутих знань при роботі над кейсом.

Метод використання кейс-технологій розвиває наступні навички:

1. Аналітичні навички (вміти відрізнити дані від інформації, класифікувати, аналізувати, виділяти головну і другорядну інформацію, знаходити пропуски відсутньої інформації та вміти її відновлювати, розвивати логічне мислення).

2. Практичні навички (робота над рішенням кейса сприяє формуванню навичок використання теорії, принципів і методів на практиці).

3. Комунікативні навички (вміти вести дискусію, переконувати опонентів, використовувати наочність, при використанні кейс-технологій об'єднуватися в групи, захищати свою точку зору, складати стислий і переконливий звіт).

4. Соціальні навички (вміння вислуховувати, оцінювати поведінку людей, підтримувати діалог і виражати власну думку).

5. Навички самоаналізу (усвідомлення та аналіз своєї думки і думки інших людей, формування моральних і етичних якостей).

Метод кейс-стаді не має на меті дійти до згоди чи непогодження з тим, що було сказано в процесі обговорення. Головна мета – запропонувати власну версію, висловити і врахувати інші та прийти до згоди спільним зусиллями.

Нааявність різних точок зору не означають чийсь правоту. Одна і та ж інформація по-різному сприймається різними людьми. Така різниця проявляється в процесі дискусії і обговорення, що сприяє набуванню досвіду.

Перевагою кейсів є можливість оптимально поєднувати теорію і практику, що представляється досить важливим при підготовці фахівця. Метод кейсів сприяє розвитку вміння аналізувати ситуації, оцінювати альтернативи, вибирати оптимальний варіант і планувати його здійснення. І якщо протягом навчального циклу такий підхід застосовується багаторазово, то у студента виробляється стійка навичка вирішення практичних завдань.

Кейс відрізняється від проблемної ситуації тому, що він не пропонує вивчати проблему у відкритому вигляді, а учасникам освітнього процесу належить вичленувати її з тієї інформації, яка міститься в описі кейса. Кейс – стаді можуть мати наступні етапи:

1. Формулювання однієї конкретної проблеми.

2. Виявлення основних причин її виникнення, які формулюються зі слів «не» і «ні». Ці два етапи представляють ситуацію «мінус», які послідовно треба перевести в ситуацію «плюс».

3. Проблема переформулюється в мету.

4. Причини стають завданнями.

5. Для кожного завдання визначається комплекс заходів – кроків щодо її вирішення, для кожного кроку призначаються відповідальні, які підбирають команду для реалізації заходів.

6. Відповідальні визначають необхідні матеріальні ресурси та час для виконання заходу.

7. Для кожного блоку завдань визначається конкретний продукт і критерії ефективності рішення задачі.

Доцільно створювати професійно-орієнтовані дискусії, прив'язуючи їх до теми, що вивчається, та застосовуючи відповідну розмовну лексику. При розробці кейсу викладач має поставити цілі, які визначаються мовленнєвими компетенціями, а потім ті цілі, що визначаються професійними знаннями і навичками, які повинні бути присутніми тільки в обсязі, доступному студентам і не мають викликати у них професійних труднощів. Інакше увагу студентів буде переключено з вивчення іноземної мови на рішення професійного завдання шляхом пошуку відсутніх знань, умінь і навичок в області обговорення.

Перед використанням методу на заняттях потрібно провести методичну підготовку викладачу, а потім і студентам. Бажано, щоб були підготовлені ефективні методичні вказівки, які пояснюють усі методичні кроки, детально пояснюють всю технологію аналізу кейсу. Якщо кейс реалізується у вигляді конкретної форми, наприклад, презентації, рольової або ділової гри, круглого столу, проекту тощо, не зайвим буде надання студентам лексики, яка використовуватиметься при виконанні завдань кейсу.

Отже, кейс-метод призначений для отримання знань з дисциплін, тем, істин, в яких неоднозначна. В процесі співпраці вчителя і студента зусилля останнього спрямовані не на оволодіння готовими знаннями, а на їх вироблення. Результатом такої діяльності є не тільки отримання знань, а й формування навичок навчальної роботи.

Література

1. Варданян М.Р., Палихова Н.А., Черкасова И.И., Яркова Т.А. «Практическая педагогика: учебно-методическое пособие на основе метода case-study». – Tobolsk: ТГСПА им. Д.А.Менделеева, 2009г. –188с.
2. Ситуационный анализ, или анатомия кейс-метода / Под ред. д-ра социологических наук, профессора Сурмина Ю.П. – Киев: Центр инноваций и развития, 2002. – 286 с.
3. Шендерук О. Б. Пермінова В. А. Використання методу кейс-стаді під час викладання іноземних мов: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/23_SND_2008/Philologia/26584.doc.htm
4. Википедия. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ru.wikipedia.org/wiki/Метод_кейсов